

Про такі факти, свідчить реальний рівень корумпованості державної служби відображений у результатах щорічного соціологічного дослідження «Барометр світової корупції» (Global Corruption Barometer) міжнародної громадської організації по боротьбі з корупцією та дослідженні питань корупції у світі Transparency International і Gallup International Association.

Таким чином, показники корумпованості у сфері державної служби сягнули рівня в 56%, що порівняно із політичними партіями (45%), бізнесом (36%), ЗМІ (22%) та громадськими організаціями (20%) є досить вагомою цифрою, зважаючи на те, що ці органи є найбільш вагомими під час орієнтування державної політики її вектору та змістовного навантаження.

З огляду на все вище зазначене, належить зауважити на визначальному значенні транспарентності для сучасного українського суспільства, оскільки в умовах євроінтеграції прозорість, відкритість, гласність, публічність та підзвітність державної влади є основними стовпами її функціонування.

Фундаментальне значення у функціонуванні транспарентності носить також й інший її суб'єкт — ті, що здійснюють контроль, тобто громада. Україною було зроблено цивілізаційний вибір, та суспільство себе консолідувало кристалізувало у єдине ціле і саме тому, в умовах таких державних перетворень, значення транспарентності є на сьогодні край нагальним.

Науковий керівник: д. ю. н., професор, завідувач кафедри загальноправових дисциплін Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ Л. Р. Наливайко.

Романюк Павло Віталійович
НЮУ імені Ярослава Мудрого,
к. ю. н., асистент кафедри
конституційного права України

ШЛЯХИ РЕФОРМУВАННЯ ЦЕНТРАЛЬНОЇ ВИБОРЧОЇ КОМІСІЇ

Вітчизняний досвід державотворення та формування представницьких органів публічної влади (2004 р. — т. зв. «Помаранчева революція», наслідком якої стали повторні вибори Пре-

зидента України, 2013–2014 рр. — Євромайдан та «Революція Гідності», що призвели до дострокових виборів Президента України та народних депутатів України), вкотре актуалізує проблематику щодо проведення чесних (справжніх) та прозорих виборів безстороннім виборчим органом. Окрім того, на сучасному етапі можна констатувати факт затягування процесу оновлення Центральної виборчої комісії (далі — ЦВК) та існування загрози впливу з боку окремих органів державної влади на тих її членів, семирічний термін повноважень яких вже сплив (на даний момент це 12, а в наступному році — 13 з 15 її членів). Все це свідчить про нагальну потребу пошуку шляхів реформування ЦВК.

Одним із напрямків у цьому процесі, який сприятиме забезпеченню неупередженості та незалежності загальнодержавного виборчого органу, є порядок його формування та припинення повноважень. Вищезазначені процедури регламентує Конституція України (п. 21 ч. 1 ст. 85) та Закон України «Про Центральну виборчу комісію (зокрема, ст. 6–7), відповідно до яких ЦВК формує парламент за поданням Президента України. З огляду на останні події та з врахуванням Рішення Вищого адміністративного суду України від 16 листопада 2015 року (що визнав протиправною бездіяльність Президента України щодо невнесення кандидатур до складу ЦВК) наявний спосіб формування викликає сумніви, з точки зору забезпечення незалежності ЦВК.

Якщо ж звернутись до світової практики, то серед найбільш поширених можна виділити наступні інституційні моделі адміністрування виборів:

- 1) уряд адмініструє вибори (зокрема, у Великій Британії немає спеціальних виборчих органів — їх функції виконують посадові особи МВС та місцевих органів влади);
- 2) уряд адмініструє вибори під наглядом колективних чи контролюючих органів (наприклад, у Франції функції з адміністрування виборів так само виконує МВС, проте спільно зі спеціальними комісіями контролю за голосуванням та передвиборчою агітацією, національною рахунковою комісією);
- 3) незалежні виборчі комісії (для країн з цією моделлю характерна наявність вертикалі незалежних органів, які несуть повну відповідальність за адміністрування виборів).

На нашу думку найбільш оптимальною інституційною моделлю для України є остання, зі зміною чинного порядку формування ЦВК. У експертному середовищі виділяють наступні шляхи реалізації зазначеної моделі:

- 1) збереження за парламентом повноважень щодо формування ЦВК з обов'язковим включенням представників усіх фракцій і груп у парламенті (як це відбувається в Албанії, де склад ЦВК формує відповідно парламентська коаліція (4 представника) та парламентська опозиція (3 представника)).
- 2) перерозподіл повноважень щодо формування ЦВК між іншими гілками органів державної влади (зокрема, наділення цими повноваженнями представників судової гілки влади, за прикладом Польщі та Іспанії, де загальнодержавний виборчий орган складається переважно з суддів).

На думку керівника відділу виборів і референдумів Секретаріату Венеціанської комісії П'єра Гарроне, до складу загальнодержавної виборчої комісії мають обов'язково входити принаймні один член із судової системи та представники партій, що входять у парламент або набрали мінімальний прохідний відсоток голосів. Ці особи повинні бути фахівцями у виборчих питаннях. Окрім цього — можуть входити представник Міністерства внутрішніх справ, представники національних меншин. На його думку наявність у складі Центральної виборчої комісії судді або юрисконсульта гарантує те, що виборча комісія матиме компетентного фахівця у вирішенні правових питань (зокрема правових суперечок, з якими зазвичай стикаються більшість виборчих комісій).

Досить часто, з метою забезпечення неупередженості ЦВК, лунають слушні думки щодо ротаційного характеру її формування в цілому та формування керівного складу зокрема. Насамперед, пропонується кожні 2–3 роки оновлювати частину її членів та відповідно керівного складу, що сприяло б наступності та усталеності практики ЦВК, а отже і професійності її членів. Експерти Міжнародної фундації виборчих систем та Громадянської мережі «Опора» пов'язують необхідність поступового оновлення складу ЦВК з тим, що одночасне припинення повноважень більшості членів ЦВК негативно впливає на інституційну пам'ять органу та може призводити до паралічу роботи Комісії, зокрема, у випадку непризначення нових

членів ЦВК на заміну тим, повноваження яких було припинено достроково. Попри це, поступова ротація складу ЦВК дозволила б оперативно реагувати на зміни політичної конфігурації у складі парламенту.

Слід зазначити, що змін потребує не тільки порядок призначення членів ЦВК але і процедура припинення їхніх повноважень. Положення Закону України «Про Центральну виборчу комісію» (про те, що парламент за пропозицією Президента України з будь-яких підстав може достроково припинити повноваження усього складу ЦВК) справляє негативний вплив на рівень незалежності та неупередженості членів ЦВК. У зв'язку з чим рекомендується чітко визначити законом підстави дострокового припинення повноважень ЦВК.

Зважаючи на вищезазначене, з метою формування незалежної інституційної моделі адміністрування виборів, вбачається можливим реформування ЦВК в напрямках вдосконалення:

- 1) порядку формування, який має носити ротаційний характер та відображати інтереси як коаліційних так і опозиційних політичних сил, а також забезпечувати представництво інших (окрім законодавчої) гілок влади, насамперед судової;
- 2) процедури припинення повноважень ЦВК, яка повинна мати чітко визначений законодавчий характер.

Середа Тетяна Миколаївна

Національна академія внутрішніх справ,

здобувач, кафедра

конституційного та міжнародного права

ПОНЯТТЯ ТА СУТНІСТЬ КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВОЇ РЕФОРМИ

Конституційна реформа тісно пов'язана з державою і правом, яка спираючись на досвід, формує свою актуальність, під її головуванням здійснюються всі перетворювальні процеси в сучасній українській державі.

Важливе значення для дослідження поставлених проблем мають перш за все праці таких вчених, як В. М. Кампо, А. М. Колодія,